

Załącznik do uchwały
Nr XXXIX/ 817 /17
Rady Miasta Krosna
z dnia 31 stycznia 2017 r.

Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022

KROSNO 2017

*„Być pełnosprawnym to tak naprawdę żadna zasługa,
to dar, który każdemu z nas może być odebrany.
Pozwólmy, więc niepełnosprawnym włączyć się w nasze życie.
Chcielibyśmy dać im pewność że jesteśmy jednością...”*

Richard von Weizsacker

Spis treści

WSTĘP	4
I. POJĘCIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	6
II. DANE WYJŚCIOWE DO PROGRAMU I PODEJMOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	9
1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA MIASTA KROSNA	9
2. NIEPEŁNOSPRAWNI MIESZKAŃCY MIASTA KROSNA W LICZBACH	11
3. PROFILAKTYKA I OPIEKA ZDROWOTNA	14
4. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KROSNA	16
5. REHABILITACJA SPOŁECZNA NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KROSNA	25
6. OŚWIATA I EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	31
7. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	34
III. ANALIZA SWOT DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	46
IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	49
CEL STRATEGICZNY 1: ZAPEWNIENIE DOSTĘPU OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM DO UDZIAŁU W ŻYCIU PUBLICZNYM	49
CEL STRATEGICZNY 2: PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	51
CEL STRATEGICZNY 3: WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	53
CEL STRATEGICZNY 4: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	55
V. SPOSÓB FINANSOWANIA PROGRAMU	57
VI. MONITORING I EWALUACJA	57
VII. ZAKOŃCZENIE	58
VIII. SPISY I INDEKSY	60

WSTĘP

Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022 jest kontynuacją większości działań zawartych w poprzednim Programie obowiązującym w latach 2012 – 2016. Konieczność opracowania programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Art. 35a ust. 1 cytowanej ustawy, nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, zgodnego z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Misja Programu jest spójna z misją zawartą w Strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście Krośnie na lata 2017 - 2022. Realizacja zadań zawartych w Miejskim programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022 ma za zadanie doprowadzić do podniesienia poziomu życia i rozwoju integracji oraz pozytywnego postrzegania osób niepełnosprawnych wśród społeczności miasta Krosna, w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022 uwzględnia także cele rozwojowe ujęte w dokumentach krajowych, wojewódzkich i miejskich.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dokumenty oraz zgodność zawartych w nich celów i priorytetów z kierunkami działań Programu.

Dokument	Priorytety/cele strategiczne
Strategia Rozwoju Kraju	Głównym celem Strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju i poprawę życia ludności. Zapisy odnoszące się do sytuacji osób

	niepełnosprawnych skupiają się w dwóch głównych obszarach: Obszar strategiczny II <i>Konkurencyjna gospodarka</i> dotyczy kwestii zatrudnienia osób niepełnosprawnych (głównie Cel II. 4. <i>Rozwój kapitału ludzkiego</i>) oraz Obszar strategiczny III <i>Spójność społeczna i terytorialna</i> zwłaszcza w polach dotyczących integracji społecznej i dostępności usług społecznych (Cel III. 1. <i>Integracja społeczna</i> oraz Cel III. 2. <i>Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</i>).
Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackie 2020	Głównym celem Strategii jest efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego jako droga do poprawy jakości życia mieszkańców. Kierunki działań na rzecz osób niepełnosprawnych ujęte zostały w Obszarze: <i>Kapitał ludzki i społeczny</i> , Cel 2: <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców</i> Priorytet 2.4. <i>Włączenie społeczne</i> .
Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2014 - 2022	W Strategii została przyjęta następująca wizja Krosna w 2022 roku: „Krosno jest miastem inteligentnym, dbającym o jakość życia mieszkańców poprzez rozwój innowacyjnej gospodarki, edukacji, kultury z poszanowaniem środowiska”. Zapisy odnoszące się do osób niepełnosprawnych zostały umieszczone w Obszarze strategicznym: <i>Kapitał ludzki i społeczny</i> , Cel strategiczny: <i>Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego prowadzące do poprawy jakości życia mieszkańców</i> . Priorytet 5: <i>Aktywność społeczna</i> .
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w mieście Krośnie na lata 2017 - 2022	Misją Strategii jest: „rzetelna i wszechstronna pomoc w poszanowaniu godności człowieka i rodziny warunkiem rozwoju miasta Krosna, jako miejsca zamieszkania, inwestowania i wypoczynku”. Kierunki działań na rzecz osób niepełnosprawnych zawarte zostały w Celu strategicznym nr 2 <i>Aktywizacja i wsparcie osób niepełnosprawnych</i> .

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022 przybliży pojęcie niepełnosprawności, zawiera także diagnozę, czyli dane wyjściowe do programu oraz opis podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych w mieście Krośnie. Na podstawie analizy SWOT

wyznaczone zostały cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań zmierzające do poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych na terenie miasta Krosna.

I. POJĘCIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

„Niepełnosprawność” to stosunkowo nowe pojęcie. Zanim pojawił się ten termin, najczęściej używane były określenia kaleka lub inwalida.

Niepełnosprawność według słownika języka polskiego to ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności, w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu. Definicja ta wskazuje, że osoba niepełnosprawna to osoba, która nie osiąga pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Słowo „niepełnosprawny” pochodzi od słowa „sprawny”, oznacza więc kogoś sprawnego w sposób niepełny.

Obecnie, aby podkreślić społeczny wymiar niepełnosprawności coraz częściej stosuje się termin **osoba z niepełnosprawnością**, który ma podkreślać zewnętrzny wymiar niepełnosprawności, wskazując tym samym, że niepełnosprawność jest tylko jedną z wielu cech przypisanych do osoby.

W literaturze naukowej istnieje wiele definicji pojęcia „osoba niepełnosprawna”. Według jednej z nich za osobę niepełnosprawną uważa się jednostkę, która z powodów fizycznych, somatycznych, umysłowych czy psychicznych napotyka na poważne trudności w życiu osobistym, w rodzinie, w szkole, w zakładzie pracy i w czasie wolnym (A. Hulk).

Inna definicja określa niepełnosprawnego jako osobę, która na skutek ograniczeń pod względem fizycznym, somatycznym lub psychicznym ma znaczne trudności w wywiązywaniu się z zadań, jakie stawia przed nią życie codzienne, szkoła, praca zawodowa i czas wolny.

Trudności te można usunąć lub zmniejszyć przez rehabilitację oraz kształcenie ogólne i zakładowe (J. Zabłocki).

Można uznać, że przez osobę z niepełnosprawnością rozumie się człowieka niemogącego samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego, na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych. Osoba ta ze względu na upośledzenie psychiczne lub fizyczne wymaga pomocy rodziny, opiekuna bądź swojego najbliższego środowiska.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) niepełnosprawność oznacza wszelkie ograniczenie lub brak - wynikający z uszkodzenia - zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka. Upośledzenie to niekorzystna dla danego człowieka sytuacja w relacji z otoczeniem oraz utrudnienie, ograniczenie lub brak możliwości brania udziału w pełnieniu różnych ról w życiu danej społeczności. WHO wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- **Niesprawność (impariment)** – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;
- **Niepełnosprawność (disability)** – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;
- **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap)** – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

W Polsce definicja niepełnosprawności zawarta została w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r.o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne jako „osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie”.

Niepełnosprawność podlega stopniowaniu w zależności od stanu naruszenia sprawności organizmu. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych ustala trzy stopnie niepełnosprawności:

- **znaczny** (lub równoważne: pierwsza grupa inwalidów lub całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji) – zalicza się do tej grupy osoby mające naruszoną sprawność organizmu i niezdolne do podjęcia zatrudnienia lub też zdolne do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej lub w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagające niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspakajanie, bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się).
- **umiarkowany** (lub równoważne: druga grupa inwalidów lub całkowita niezdolność do pracy) – do tej grupy zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu zdolne do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagające w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

- **lekki** (lub równoważne: trzecia grupa inwalidów lub częściowa niezdolność do pracy) – mieszczą się tu osoby o naruszonej sprawności organizmu zdolne do wykonywania zatrudnienia, nie wymagające pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych.

Możemy wyróżnić następujące **rodzaje niepełnosprawności**:

1) Osoby z niepełnosprawnością fizyczną, do których należą:

- osoby z uszkodzeniem narządu ruchu - niepełnosprawnością motoryczną,
- osoby z przewlekłymi chorobami wewnętrznymi,

2) Osoby z niepełnosprawnością sensoryczną (uszkodzenie narządów zmysłów), do których zalicza się:

- osoby niewidome i słabo widzące,
- osoby niesłyszące i słabosłyszące,

3) Osoby z niepełnosprawnością psychiczną, wśród których możemy wyróżnić:

- osoby z chorobą psychiczną,
- osoby z niesprawnością intelektualną,

4) Osoby z niepełnosprawnością złożoną, dotknięte więcej niż jedną niepełnosprawnością:

- wystąpić tu mogą połączenia różnych, wymienionych powyżej niepełnosprawności.

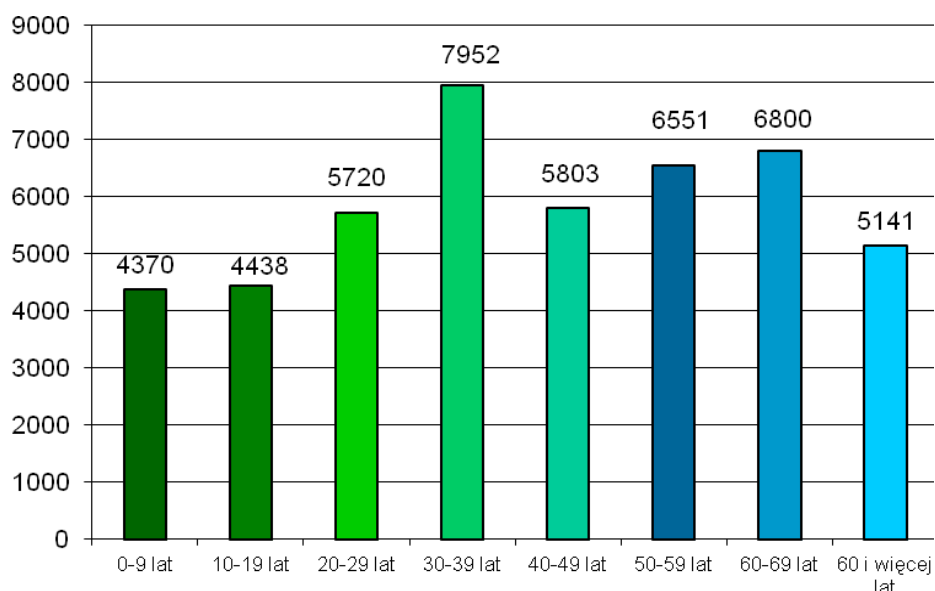
II. DANE WYJŚCIOWE DO PROGRAMU I PODEJMOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA MIASTA KROSNA

Miasto Krosno jest jednym z czterech miast na prawach powiatu w województwie podkarpackim. Powierzchnia miasta wynosi 44 km². Na dzień 31.12.2015 r. miasto Krosno zamieszkiwało 46 775 osób.

Na dzień 31.12.2015 r. najliczniejszą kategorię wiekową stanowili mieszkańcy w przedziale wieku między 30 - 39 lat – 17% ogółu mieszkańców Krosna. Osoby w przedziale wieku między 10 - 19 lat stanowią 9% ogółu mieszkańców, między 20 - 29 lat stanowią 12% ogółu mieszkańców, między 40 - 49 lat stanowią 12% ogółu mieszkańców, między 50 - 59 lat stanowią 14% ogółu mieszkańców, między 60 - 69 lat stanowią 15% ogółu mieszkańców, a osoby w wieku 70 lat i więcej 11% ogółu mieszkańców. Najmniej jest mieszkańców Krosna – poniżej 9 lat, którzy stanowią 9% ogółu mieszkańców.

Wykres 1. Mieszkańcy Krosna według wieku w 2015 r.

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Spośród ogółu pracujących mieszkańców Krosna tj. 22 898 większy procent stanowią mężczyźni 55% (12 554 osób) natomiast kobiety stanowią 45% (10 344 osób). Pracujący mieszkańcy miasta Krosna stanowią 49% wszystkich mieszkańców tj. na 1 000 pracuje 490 osób.

2. NIEPEŁNOSPRAWNI MIESZKAŃCY MIASTA KROSNA W LICZBACH

Ostatnie dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Ogółem liczba tych osób wynosiła wówczas 4 mln 697 tys., tj. 12,2% populacji kraju. W województwie podkarpackim było 249 530 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 11,73% populacji mieszkańców całego województwa¹. Populacja osób niepełnosprawnych liczyła w 2011 roku w Krośnie 7 244 osób, tj. 15,26% ogółu mieszkańców.

W Polsce, wg badań aktywności ekonomicznej ludności (BAEL) w I kw. 2015 roku liczba osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, z prawnie potwierdzoną niepełnosprawnością, wynosiła 3 mln 525 tys. osób, co stanowiło w tej grupie wiekowej 10,91 % ludności². Do szacunkowego obliczenia liczby niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna przyjęto dane z GUS, na dzień 31.12.2015 r. Liczba dzieci w wieku 0 - 14 lat wyniosła 6 427 osób, a liczba osób w wieku 15 lat i więcej wg GUS wyniosła 40 348 osób. Wskaźnik częstości niepełnosprawności orzeczonej wśród dzieci w wieku do 14 lat w Polsce wynosi 2,23%, natomiast wśród osób w wieku powyżej 15 lat wskaźnik wynosi 11,76%. Na podstawie przyjętych założeń obliczono szacunkowa liczbę niepełnosprawnych mieszkańców Krosna, która na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 4 889 osób.

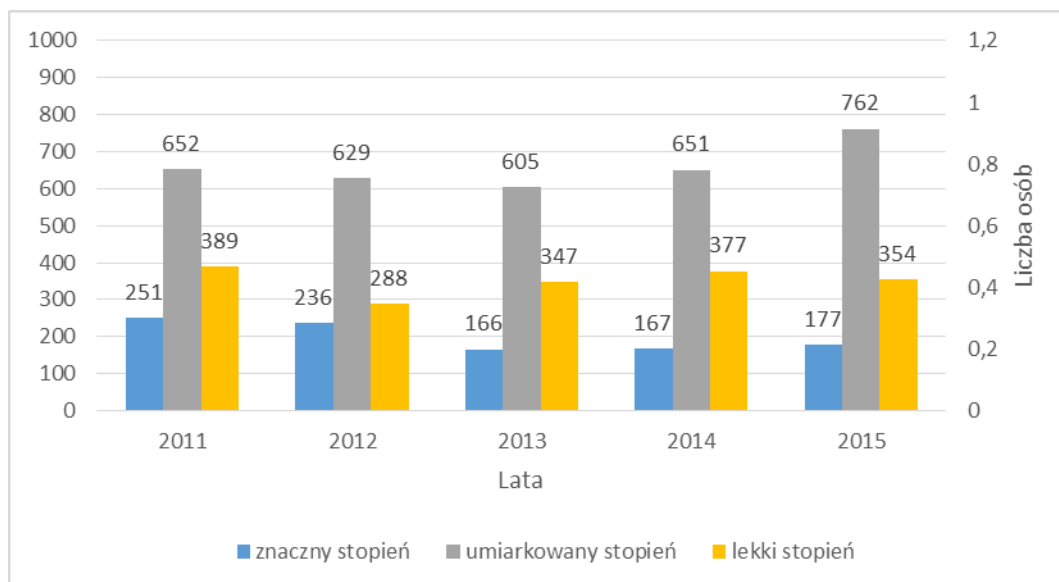
Z danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla Miasta Krosna i Powiatu Krośnieńskiego wynika, że średniorocznie wydawanych jest 351 orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności, 660 orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i 199 orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności. Poniżej przedstawiono dane dotyczące wydawanych

¹ Wg danych z Banku Danych Lokalnych (NSP 2011)

² Wg danych GUS za 2015 rok (rocznik statystyczny 2015 oraz BAEL 2015)

orzeczeń w ujęciu rocznym za okres 2011 - 2015, z których wynika, że zwiększa się liczba orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

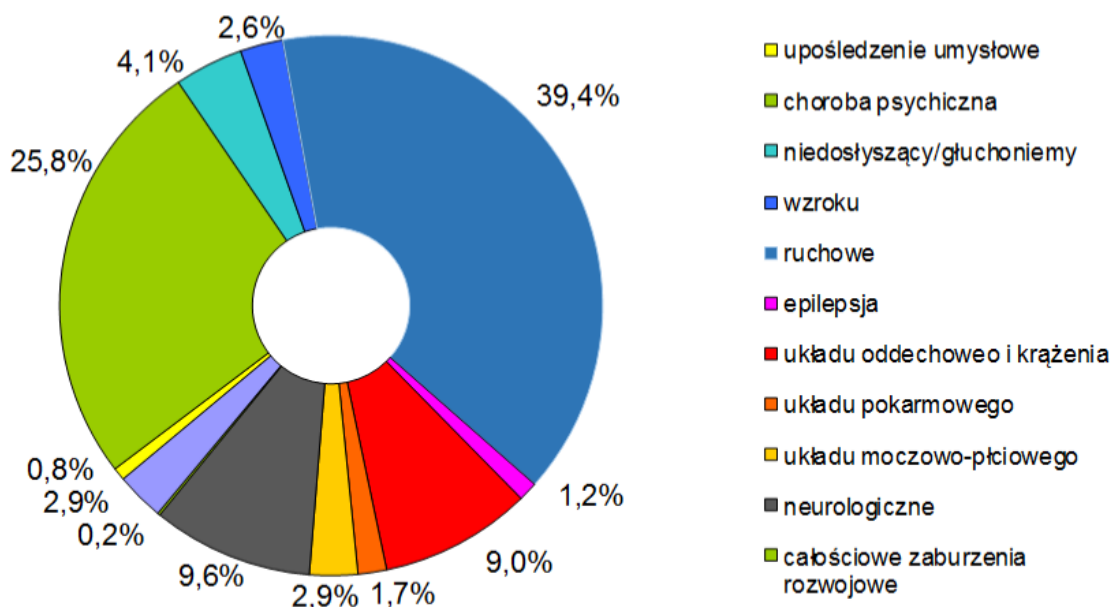
Wykres 2. Orzeczone stopnie niepełnosprawności wśród mieszkańców Krosna w latach 2011-2015

Źródło: obliczenia na podstawie sprawozdań z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Wśród mieszkańców Krosna dominują niepełnosprawności, związane przede wszystkim z obniżeniem sprawności ruchowej, która dotyczy aż 39,4 % niepełnosprawnych mieszkańców Krosna oraz choroby psychiczne, które stanowią 25,8 % niepełnosprawnych mieszkańców.

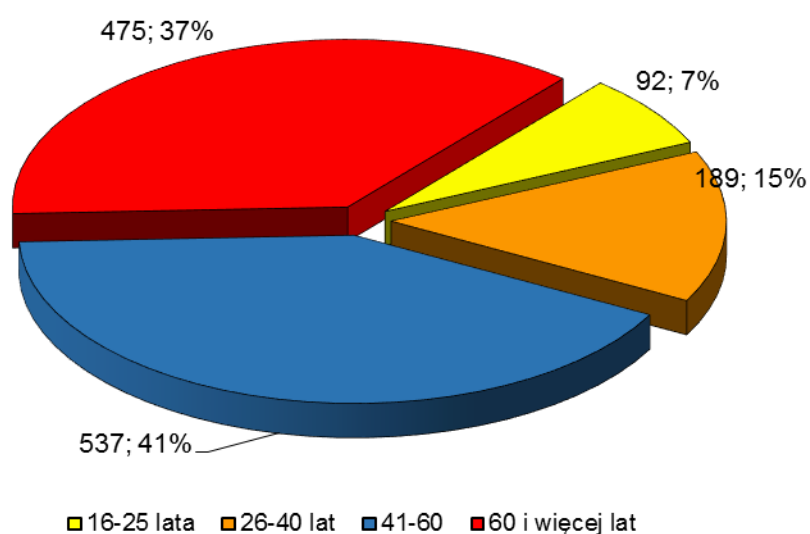
Wykres 3. Rodzaje niepełnosprawności wśród mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku

Źródło: obliczenia na podstawie sprawozdań z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

W 2015 r. struktura wieku niepełnosprawnych mieszkańców Krosna wskazywała zdecydowaną przewagę (41%) osób w wieku 41-60 lat oraz powyżej 66 roku życia jest zdecydowanie najwięcej – łącznie aż 78%.

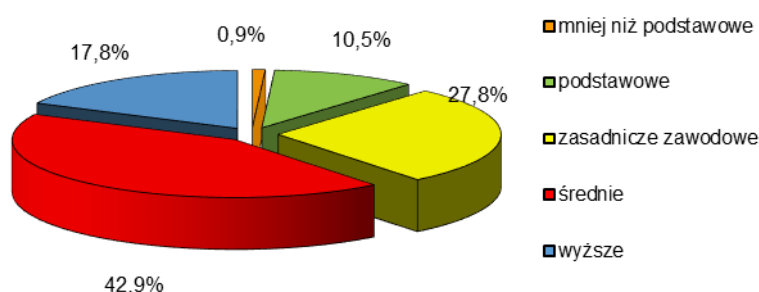
Wykres 4. Struktura wieku niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku

Źródło: obliczenia na podstawie sprawozdań z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Poziom wykształcenia niepełnosprawnych mieszkańców Krosna w 2015 roku przedstawia się następująco. Wśród niepełnosprawnych mieszkańców Krosna znaczną grupę, bo aż 42,9 % (555 osób) stanowią osoby z wykształceniem średnim, oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 27,8 % (360 osób). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 17,8 % (230 osób), podstawowym 10,5 % (136 osób) i mniej niż podstawowym 0,9 %.

Wykres 5. Poziom wykształcenia niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku

Źródło: obliczenia na podstawie sprawozdań z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

3. PROFILAKTYKA I OPIEKA ZDROWOTNA

Wśród wielu istniejących definicji zdrowia najczęściej podawana i uznawana jest definicja wg WHO: *zdrowie to dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny, a nie wyłącznie brak choroby czy niedomagania*. Zdrowie zależy od wielu czynników działających na nie w różny sposób i z różną siłą. Czynniki te mogą wpływać pozytywnie lub negatywnie na zdrowie. Te, które wpływają negatywnie nazywane są czynnikami ryzyka (definiowane jako cecha lub ekspozycja zwiększająca prawdopodobieństwo choroby lub innego zdarzenia), ale niekoniecznie są przyczyną choroby, np. wiek, płeć (czynniki nie poddające się modyfikacji), palenie papierów, brak aktywności fizycznej, nieracjonalna dieta (czynniki modyfikowalne).

Czynniki działające (warunkujące) na zdrowie zostały pogrupowane w kilka najważniejszych obszarów, należą do nich:

1. **Styl życia** – to sposób bycia wynikający z wzajemnego oddziaływania człowieka i warunków w jakich żyje oraz z indywidualnych wzorców zachowania, które zostały określone przez czynniki społeczno-kulturowe i osobiste cechy charakteru. Zdrowie uwarunkowane jest stylem życia człowieka, który może go w mniejszym (np. jako dziecko) lub większym (świadome wybory dorosłego człowieka) kontrolować (modyfikować) i regulować jego wpływ na zdrowie.
2. **Środowisko** – jest sumą zewnętrznych warunków oddziałujących na człowieka. Zdrowie uwarunkowane jest wpływem środowiska, na które człowiek nie ma wpływu lub ma bardzo ograniczony wpływ.
3. **Biologia człowieka (dziedziczność)** – wszystkie cechy związane z biologią organizmu człowieka, w tym jego cechy genetyczne (płeć, podatność na różne choroby). Zdrowie uwarunkowane jest biologią człowieka, na którą nie ma on wpływu.
4. **Organizacja opieki medycznej** – dostępność, jakość, organizacja, rodzaj, zasoby opieki medycznej warunkują zdrowie. Wpływ jednostki na organizację opieki medycznej jest ograniczony.

Marc Lalonde określił, że procentowy udział stylu życia we wpływie na zdrowie wynosi około 50%, środowiska ok. 20%, biologii człowieka około 20% i organizacji opieki zdrowotnej około 10%. Prace nad określeniem tych wartości ciągle trwają i są odmienne w różnych populacjach.

Duże znaczenie w kwestii zdrowia stanowi profilaktyka zdrowotna rozumiana jako przeciwdziałanie rozwojowi choroby, czyli działania podejmowane w celu przerwania lub zahamowania dalszego rozwoju choroby.

Tabela 1. Ilość osób korzystających ze świadczeń w zakresie profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców miasta Krosna w latach

Rodzaj profilaktyki	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Profilaktyka stomatologiczna (dzieci)			400	430	460		1290
Mammografia (+USG)	219		222				441
Choroby układu krążenia	615	624	507	507	502	500	3255
Szczepienia przeciw grypie dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów	528						528
Szczepienia przeciw grypie (pow.60 lat)	874	1128	773	899	729	888	5291
Badanie wad postawy uczniów I klas szkół podstawowych		460					460
Profilaktyka stomatologiczna dzieci z I klas szkół podstawowych w 2011 r., z II klas w 2013 r.		12		19			31
Pilotażowy program wykrywania zakażeń WZW typu B i C				200			200
Pilotażowy Program profilaktyki i wczesnego wykrywania raka jelita grubego dla mieszkańców Krosna na 2014 r.					81	185	266
Razem	2236	2224	1902	2055	1772	1573	11762

Źródło: obliczenia na podstawie danych Urzędu Miasta Krosna

4. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KROSNA

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa rehabilitację osób niepełnosprawnych jako zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Działanie te realizowane są w ramach kompleksowej rehabilitacji, na którą składa się rehabilitacja lecznicza, zawodowa i społeczna.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Do realizacji tych celów niezbędne są następujące działania:

- dokonanie oceny zdolności do pracy poprzez przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych, umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu, ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności oraz ustalenia kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- określenie środków technicznych umożliwiających wykonywanie pracy.

W organizowaniu dla osób niepełnosprawnych różnych form pracy zawodowej należy kierować się następującymi zasadami rehabilitacji zawodowej:

- 1) wykonywanie pracy zawodowej przez osobę niepełnosprawną uwarunkowane jest możliwością wykonywania różnych czynności, stopniem indywidualnej sprawności, specjalnych zdolności i umiejętności, cech osobowości. Należy pamiętać, że nie każda praca wymaga od człowieka, który ma ją wykonywać, pełnej sprawności. Istnieją prace o różnej skali wymagań. Jedne wymagają wysokiej sprawności fizycznej lub manualnej, inne intelektualnej lub specjalnej zdolności i umiejętności, a nawet określonych cech osobowości. Osoby niepełnosprawne na skutek uszkodzenia organizmu nie tracą wszystkich możliwości, często zachowują umiejętności wykonywania

różnych czynności. Wyjątki stanowią osoby niepełnosprawne całkowicie niezdolne do pracy i na skutek poważnego uszkodzenia i znacznego obniżenia sprawności organizmu,

- 2) osoby niepełnosprawne mają możliwość uruchomienia pewnych mechanizmów kompensacyjnych. Kompensacja polega na zastąpieniu uszkodzonych lub zaburzonych sprawności organizmu przez inne czynności. U podstaw kompensacji leży fakt, że organizm ludzki charakteryzuje się pewną dynamiką i zdolnością adaptacji do zaistniałych zmian. Dysponuje on także rezerwami, które mogą być uruchomione i wykorzystywane w razie potrzeby.
- 3) istnieją możliwości adaptacji stanowiska i miejsca pracy stosownie do potrzeb pracownika niepełnosprawnego. Adaptacja stanowiska i miejsca pracy obejmuje:
 - fizyczną adaptację stanowiska i miejsca pracy, dokonanie zmian lub modyfikacji polegających na zastosowaniu dodatkowych elementów, dodatkowego oprzyrządowania, zlikwidowania barier architektonicznych,
 - wyposażenie pracownika niepełnosprawnego w odpowiedni, dostosowany do rodzaju niepełnosprawności sprzęt rehabilitacyjny, umożliwiającą wykonywanie czynności i zadań zawodowych.

Niepełnosprawność prowadzi do ograniczeń w pełnieniu określonych funkcji społecznych, do których należą niezależność ekonomiczna i integracja społeczna. Rehabilitacja zawodowa według Międzynarodowej Organizacji Pracy jest częścią ogólnego procesu rehabilitacji i polega na udzielaniu osobie niepełnosprawnej takich usług, jak: poradnictwo zawodowe, szkolenie zawodowe i zatrudnienie w celu umożliwienia uzyskania, utrzymania i awansu w odpowiedniej pracy, a przez to integracji lub reintegracji w życie społeczne. Rehabilitacja zawodowa przebiega wieloetapowo, rozpoczyna się oceną zdolności do pracy i poradą doradcy zawodowego, a następnie polega

na przygotowaniu do pracy, utrzymaniu tej osoby w miejscu pracy i uzyskaniu przez nią ewentualnego awansu zawodowego.

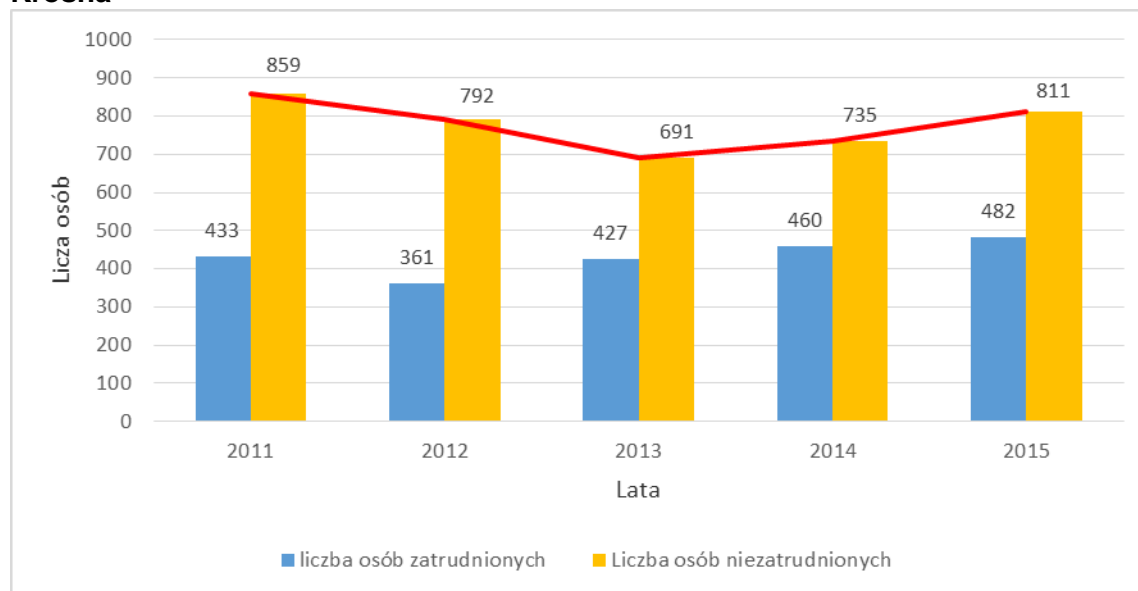
Bariery w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy:

- 1) ze strony osób niepełnosprawnych: ograniczone kwalifikacje zawodowe i wykształcenie ogólne, brak wiary we własne możliwości zawodowe, trudności w adaptowaniu się do nowego środowiska oraz nowych sytuacji zawodowych, wygląd zewnętrzny (widoczne kalectwo, protezy, oszpecenia), środowisko społeczne często odradzające osobie niepełnosprawnej podjęcie zatrudnienia, renty i inne świadczenia pieniężne, stanowiące antybodźce do przystosowywania się do warunków otwartego rynku pracy,
- 2) ze strony pracodawców i środowiska pracy: obawy pracodawców, że zatrudnienie osób niepełnosprawnych przysporzy wiele problemów, niechęć do przystosowywania stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych mimo zachęt ekonomicznych, ochrona prawna, ulgi i uprawnienia osób niepełnosprawnych (skrócony czas pracy, dodatkowy urlop, specjalne normy pracy), brak tolerancji współpracowników wobec zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Brak aktywności zawodowej wpływa negatywnie na stan zdrowia osób niepełnosprawnych, sprzyjając powstawaniu nowych schorzeń i nasilaniu się istniejącej niepełnosprawności. Mając to na uwadze, należy uznać rehabilitację osoby niepełnosprawnej za proces ciągły, mający na celu poprawę i regenerację jej możliwości zgodnie z założeniem, że nie ma trwałych barier i stałych zdolności. Ostatecznym celem rehabilitacji jest osiągnięcie najwyższego możliwego poziomu samodzielności i niezależności osoby niepełnosprawnej, przejście z pozycji biorcy na pozycję dawcy, osoby produktywnej i tworzącej społeczne wartości, a więc pełna integracja ze społeczeństwem, znajdująca wyraz w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym.

Sytuację zawodową niepełnosprawnych mieszkańców Krosna przedstawia poniższy wykres, który wskazuje, że od 2013 r. ponownie wzrasta liczba osób pozostających bez zatrudnienia.

Wykres 6. Sytuacja zawodowa niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna

Źródło: obliczenia na podstawie sprawozdań z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Niestety, obecny system rentowy doprowadził też do sytuacji, w której osoby niepełnosprawne wręcz uzależniły się od pomocy socjalnej. Przy tak niestabilnym rynku pracy podjęcie niepewnej pracy i zrezygnowanie tym samym z renty stanowi dla wielu osób ryzyko, którego obawiają się podjąć. Doprowadziło to do stanu, w którym niepełnosprawni otrzymują środki umożliwiające im codzienną egzystencję, niewystarczające jednak na niezbędną konsumpcję w postaci rehabilitacji zdrowotnej, wyrobów medycznych czy turnusów rehabilitacyjnych.

W celu zwiększenia szans osobom niepełnosprawnym na proces rehabilitacji zawodowej miasto Krosno podejmuje ze środków PFRON działania wspierające. W latach 2011 - 2015 przyznano środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej 14 osobom niepełnosprawnym – założeniem tego zadania jest wsparcie bezrobotnych niepełnosprawnych,

którzy stają się przedsiębiorcami, rozumiejącymi problemy osób niepełnosprawnych i stwarzającymi dla nich kolejne miejsca pracy.

Brak pracy i problemy ze znalezieniem zatrudnienia dostosowanego do niepełnosprawności to jeden z najważniejszych problemów osób niepełnosprawnych. Wśród nich istnieje duża grupa osób, która podejmuje aktywne działania w celu znalezienia pracy zawodowej, podwyższenia kwalifikacji zawodowych lub awansowania, oraz uczestniczy w różnych szkoleniach, kursach zawodowych, językowych i innych.

Szczegółowe dane, przedstawiające skalę pomocy osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji zawodowej, przedstawia poniższa tabela w podziale na poszczególne zadania:

Tabela 2. Środki przeznaczone na rehabilitację zawodową niepełnosprawnych mieszkańców Krosna w latach 2011-2015

	2011		2012		2013		2014		2015		
	Kwota	L. osób	Kwota	L. osób	Kwota	L. osób	Kwota	L. osób	Kwota	L. osób	
Środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej	56 250	5	56 575	3	0	0	72 500	4	31 000	2	216 325,00
Dofinansowanie do 50% oprocentowania kredytu bankowego, zaciągniętego przez ON na kontynuowanie działalności gospodarczej	13 360	3	14 758	2	9 872	2	8 981	2	6 407	2	53 378,00
Zwrot kosztów utworzenia stanowisk pracy dla ON	25 000	2	48 000	2	50 702	4	17 500	1	36 500	2	177 702,00
Program Wyrównywania Różnic Między Regionami Obszar G	0	0	0	0	20 000	1	24 000	2	0	0	44 000,00
Finansowanie kosztów szkoleń dla ON, prowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy	7 937	7	3 973	5	3 454	3	4 115	6	0	0	19 479,00
Instrumenty rynku pracy (staże pracy, zatrudnianie w ramach prac interwencyjnych)	0	0	2 639	1	7 572	1	0	0	0	0	10 211,00
RAZEM	102 547,00		125 945,00		91 600,00		127 096,00		73 907,00		521 095,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON

Różnorodność pomocy z zakresu rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych mieszkańców Krosna daje możliwość rozwoju krośnieńskiej przedsiębiorczości oraz zapewnienia osobom niepełnosprawnym miejsc pracy, dostosowanych do ich schorzeń. Dzięki aktywnej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krośnie na mocy Porozumienia z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie ustalenia zasad finansowania zadań, dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie Miasta Krosna, ze środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zarejestrowane bezrobotne osoby niepełnosprawne mogą uczestniczyć w szkoleniach, mających na celu pomoc w zdobyciu odpowiednich do podjęcia nowej pracy kwalifikacji. W latach 2011 - 2015 najpopularniejszymi rodzajami szkoleń była obsługa komputerów, kasy fiskalnej, fakturowanie oraz nauka jazdy wózkiem jezdniowym. Ważny cel tej współpracy stanowi również umożliwienie osobom niepełnosprawnym zdobycia doświadczenia zawodowego poprzez staże pracy lub prace interwencyjne w różnych przedsiębiorstwach, co służy również rozwijaniu umiejętności nawiązywania relacji ze współpracownikami.

Oprócz jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, niepełnosprawni przedsiębiorcy mogą uzyskać również pomoc w kontynuowaniu bieżących działań, zwłaszcza tych, dotyczących pomocy innym osobom niepełnosprawnym. Do takich zadań należy dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego, zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej.

Gmina Miasto Krosno poza środkami z algorytmu uczestniczy również w programach wspierających rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych. Szczególne znaczenie ma udział od 2003 roku w programie pn. „**Program Wyrównywania Różnic Między Regionami**”. Program ma na celu wyrównanie szans osób niepełnosprawnych zamieszkujących regiony słabo rozwinięte w dostępie do rehabilitacji społecznej i zawodowej. W latach 2011-2015 w ramach „Programu

Wyrównywania Różnic Między Regionami” pozyskano środki PFRON w łącznej wysokości 323 853,84 zł w poszczególnych obszarach:

- w ramach obszaru B (likwidacja barier architektonicznych) na kwotę 156 109,84 zł – bariery architektoniczne zlikwidowało w 5 jednostkach,
- w ramach obszaru D (likwidacja barier transportowych) na kwotę 123 744,00 zł – zakupiono 2 samochody 9-cio osobowe,
- w ramach obszaru G (rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych) na kwotę 44 000,00 zł – wyposażono stanowiska pracy dla 3 osób.

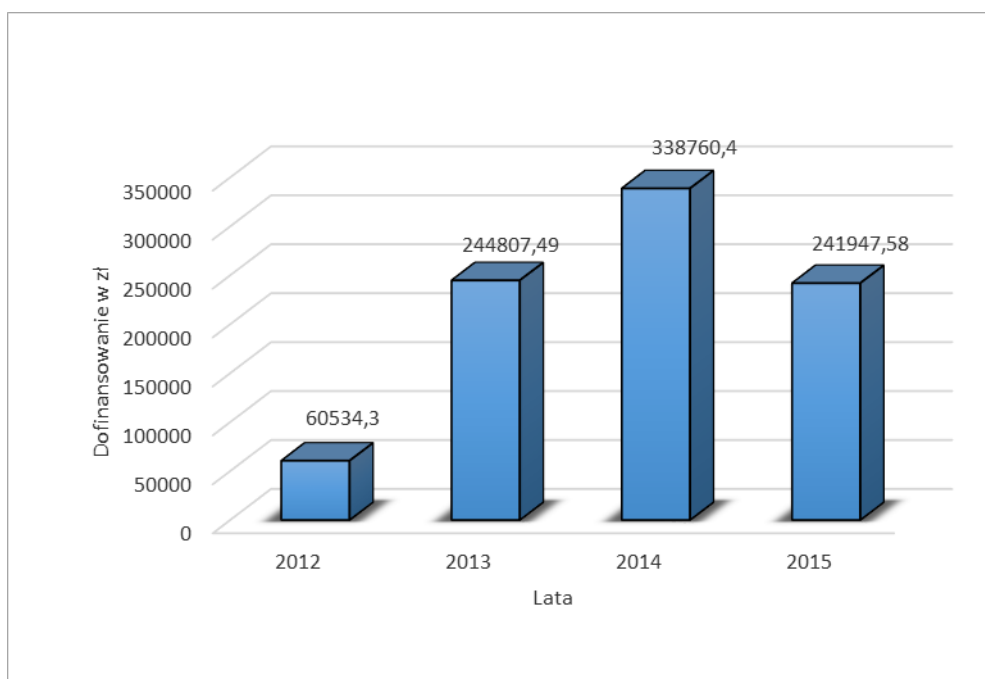
Od 2012 roku Gmina Krosno realizuje pilotażowy program pn. **”Aktywny Samorząd”**, którego celem jest zmniejszanie, bądź całkowita eliminacja barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym czy dostępie do edukacji.

W 2015 roku program obejmował: pomoc dla osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania prawa jazdy kat. B, szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania, utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka o napędzie elektrycznym, zakupie oraz utrzymaniu sprawności technicznej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, a także kosztów opieki nad dziećmi w żłobkach i przedszkolach osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo oraz pomoc w uzyskaniu wyższego wykształcenia. W ramach przyznanych dofinansowań skorzystało 101 osób na łączną kwotę **241 947,58 zł.**

Łącznie z dofinansowań w ramach programu „Aktywny Samorząd” skorzystało 352 osoby (w 2012 r. – 25 osób, 2013 r. – 109 osób, 2014 r. – 117 osób, 2015 r. – 101 osób) na kwotę 886 049,77 zł.

Zakres dofinansowań zrealizowanych w latach 2012 - 2015 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Zakres dofinansowań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań

Ponadto od 2014 roku w Krośnie z powodzeniem funkcjonuje prowadzona przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia **Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego i Pomocniczego**. Z bezpłatnego wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego, pomocniczego oraz wyrobów medycznych skorzystało szerokie grono mieszkańców Krosna, posiadających aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wyposażenie medyczne, jakie posiada WSRiP przekazane zostało przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Krośnie.

5. REHABILITACJA SPOŁECZNA NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA KROSNA

Rehabilitacja społeczna jest całokształtem działań wspierających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych definiuje rehabilitację społeczną głównie jako: wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej; wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych; likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji; kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Z jednej strony kładzie się nacisk na umiejętności i kompetencje samej osoby niepełnosprawnej, w tym pełnienie ról społecznych, z drugiej strony widać duży nacisk na pomocnicze działania państwa i społeczności, w których osoby niepełnosprawne żyją. Elementami rehabilitacji społecznej jest rehabilitacja medyczna czy zawodowa.

W przypadku osób z nabytą niepełnosprawnością rehabilitacja społeczna powinna umożliwić powrót do życia społecznego i wykształcić takie mechanizmy, które pozwolą kompensować skutki niepełnosprawności.

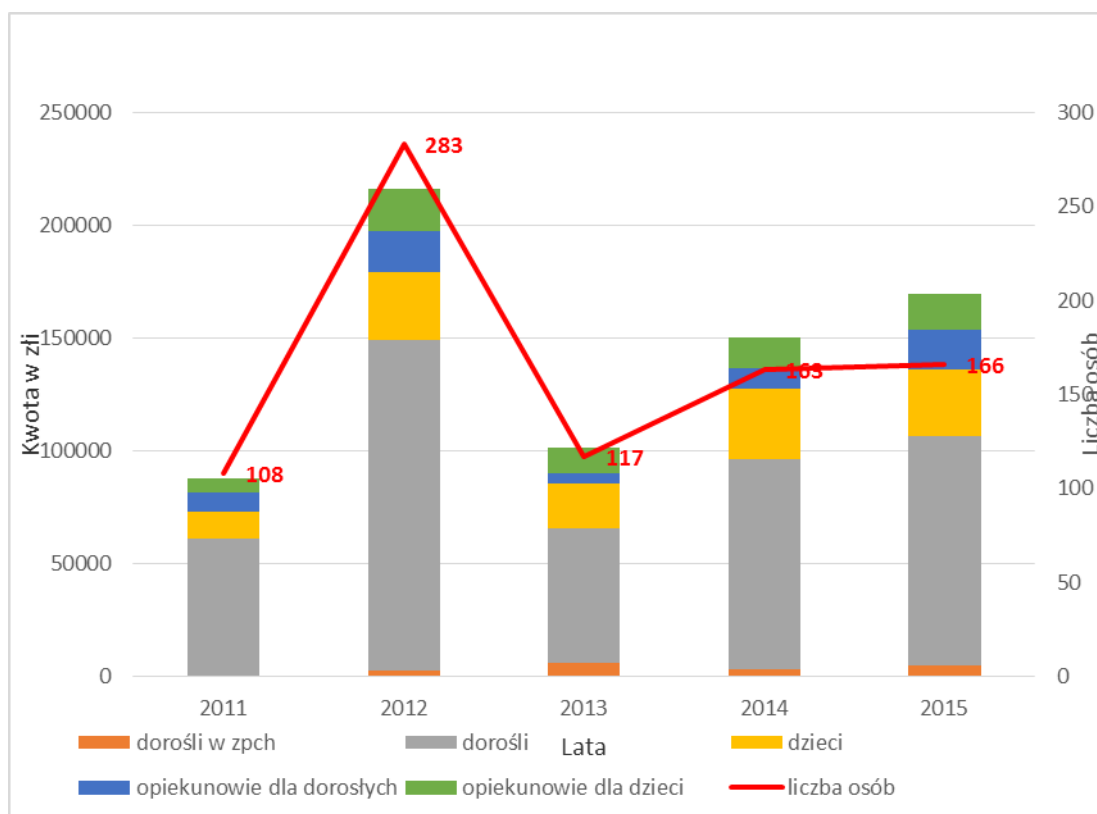
Rehabilitacja społeczna z natury ma charakter włączający i nie segregacyjny. Jest to proces, który uczy lub przywraca samodzielność.

Miasto Krosno czynnie wspomaga rehabilitację społeczną niepełnosprawnych mieszkańców poprzez szereg różnych zadań, do których zaliczamy turnusy rehabilitacyjne, likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych, dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych czy działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej.

Pobyty na turnusie rehabilitacyjnym jest specyficznym rodzajem rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, łączącym elementy leczenia, odpowiedniego do rodzaju schorzenia i wypoczynku z aktywnymi zajęciami kulturalno-oświatowymi, sportowo-rekreacyjnymi organizowanymi w formie grupowej. Pobyt na turnusie oznacza możliwość pracy nad nawiązywaniem kontaktów społecznych, wypoczynek oraz integrację osób niepełnosprawnych.

Łącznie w latach 2011-2015 przeznaczono na ten cel 725 401,00 zł, dzięki temu z turnusów skorzystało 837 osób.

Wykres 8. Dofinansowanie uczestnictwa niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011-2015

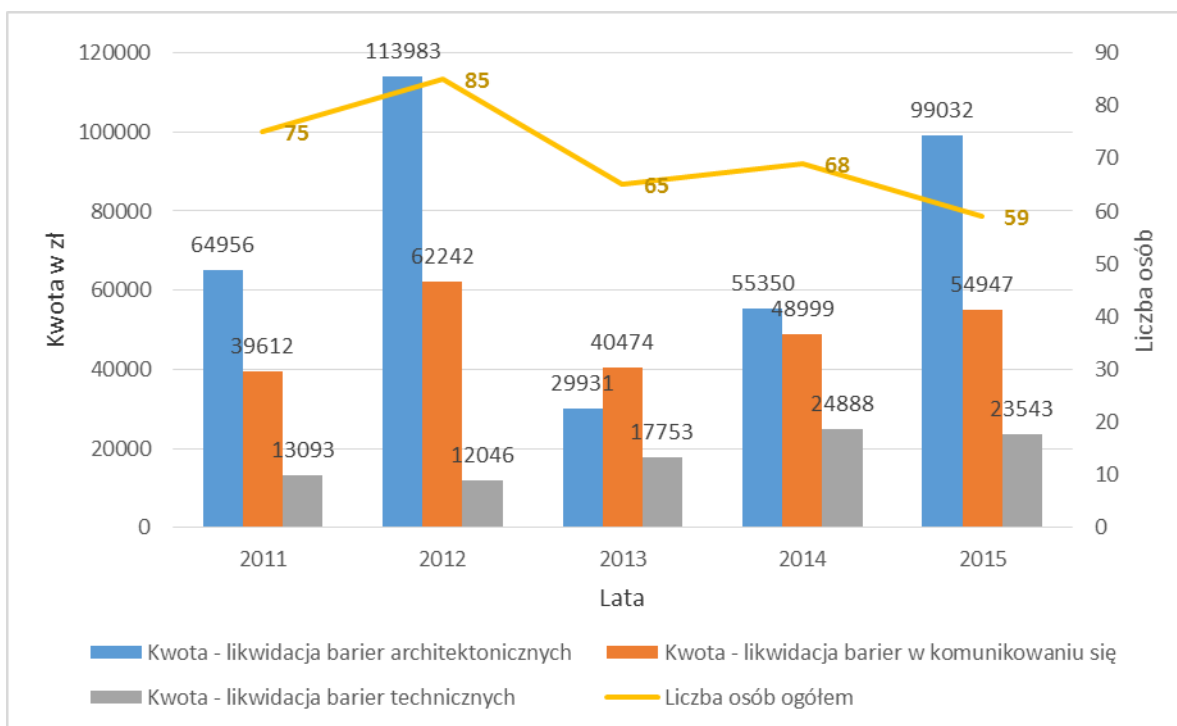
Kolejnym rodzajem pomocy osobom niepełnosprawnym w codziennym życiu i kształtowaniu więzi społecznych jest likwidacja barier, składająca się z trzech głównych zakresów:

- 1) **Likwidacja barier architektonicznych** - dotyczy osób z trudnościami w poruszaniu się oraz wykonywaniu codziennych czynności we własnym mieszkaniu, umożliwia dostosowanie mieszkania do potrzeb niepełnosprawnego, poprawę funkcjonalności mieszkania np. w zakresie przystosowania łazienki czy ułatwienie dostępu do budynku itp. W latach 2011-2015 wydano na ten zakres likwidacji barier 363 252,00 zł (98 osób).
- 2) **Likwidacja barier technicznych** - polega na pokonywaniu barier życia codziennego zarówno w środowisku domowym, jak i zewnętrznym; dotyczy

m.in. zakupu sprzętów gospodarstwa domowego, takiego jak pralki automatyczne, sprzęty pomocnicze do łazienek (uchwyty, siedziska wannowe, nakładki sedesowe itp.), urządzeń wspomagających oraz ułatwiających codzienne funkcjonowanie tj. schodolazów, łóżek elektrycznie sterowanych i wielu innych. Dofinansowanie do zakupu tych sprzętów w omawianym okresie wyniosło 91 323,00 zł (81 osób).

3) Likwidacja barier w komunikowaniu się - jest skierowana do osób, które z powodu specyfiki schorzenia mają utrudnione możliwości porozumiewania się ze światem zewnętrznym; dotyczy zakupu telefonów, maszyn do Brajla, komputerów, laptopów, programów powiększających itp., na co przeznaczono 246 274,00 zł (173 osoby).

Wykres 9. Dofinansowania do likwidacji barier dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011-2015

W latach 2011 - 2015 z dofinansowań w ramach likwidacji barier skorzystało łącznie 352 osoby na łączną kwotę 700 849,00 zł.

Kolejnym sposobem walki z codziennymi problemami i barierami osób niepełnosprawnych są dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Pomoc ta skupia się na umożliwieniu niepełnosprawnym mieszkańcom normalnego funkcjonowania w społeczeństwie i rehabilitacji w warunkach domowych. Dofinansowania dotyczą m.in. wózków inwalidzkich, kul łokciowych, aparatów słuchowych, szkieł korekcyjnych, systemów wspomagających słyszenie, protez, ortez i pionizatorów, peruk oraz tych środków pomocniczych, które niezbędne są w codziennej egzystencji (pieluchomajtki, cewniki itp.) Do rehabilitacji domowej służyć mogą rowerki rehabilitacyjne, rotory, wioślarze i wiele innych sprzętów, łącznie z łózkami rehabilitacyjnymi dla osób przewlekle chorych.

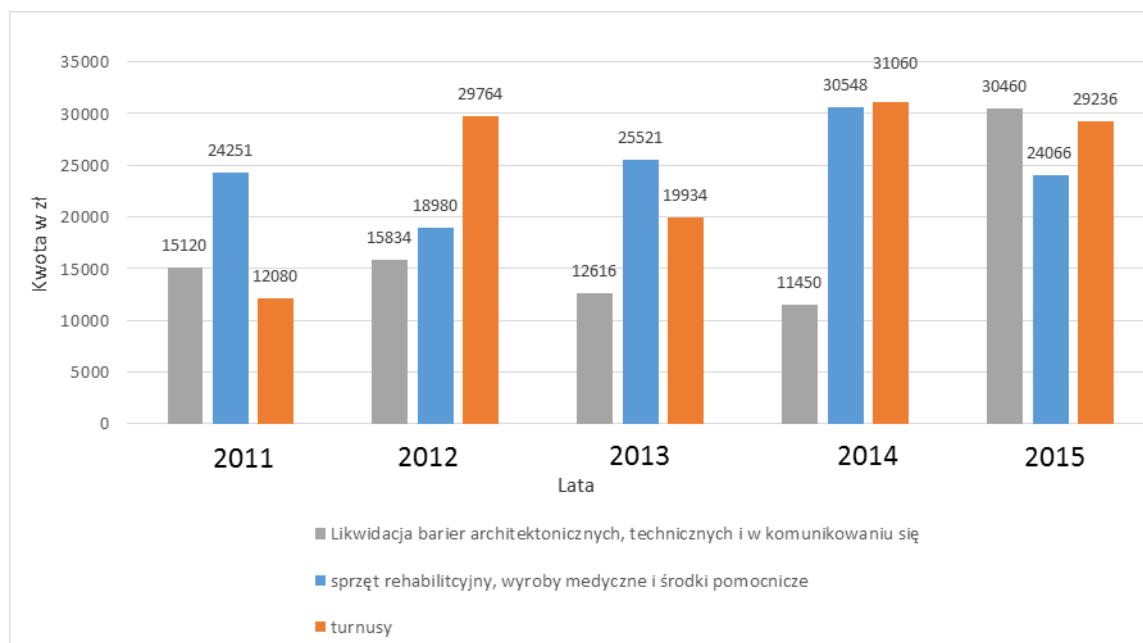
Łącznie na ten cel w latach 2011-2015 wydatkowano kwotę 858 137,73 zł, w tym na sam sprzęt rehabilitacyjny 34 686,22 zł zawierając w tym okresie 42 umowy.

Tabela 3. Środki przeznaczone na zakup wyrobów medycznych i sprzętu rehabilitacyjnego niepełnosprawnych mieszkańców Krosna w latach 2011-2015

	2011		2012		2013		2014		2015			
	Ilość	Kwota	Ilość	Kwota	Ilość	Kwota	Ilość	Kwota	Ilość	Kwota		
Sprzęt rehabilitacyjny	7	10 930,00	10	7 828,20	5	1 590,00	14	5 528,02	6	8 810,00	42	34 686,22
Wyroby medyczne	287	103 830,62	318	234 704,78	329	142 607,35	351	163 439,21	391	178 869,17	1676	832 451,13
RAZEM		114 761,00		242 532,98		144 197,35		168 967,23		187 679,17		858 137,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011-2015

Wykres 10. Dofinansowania ze środków PFRON dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011-2015

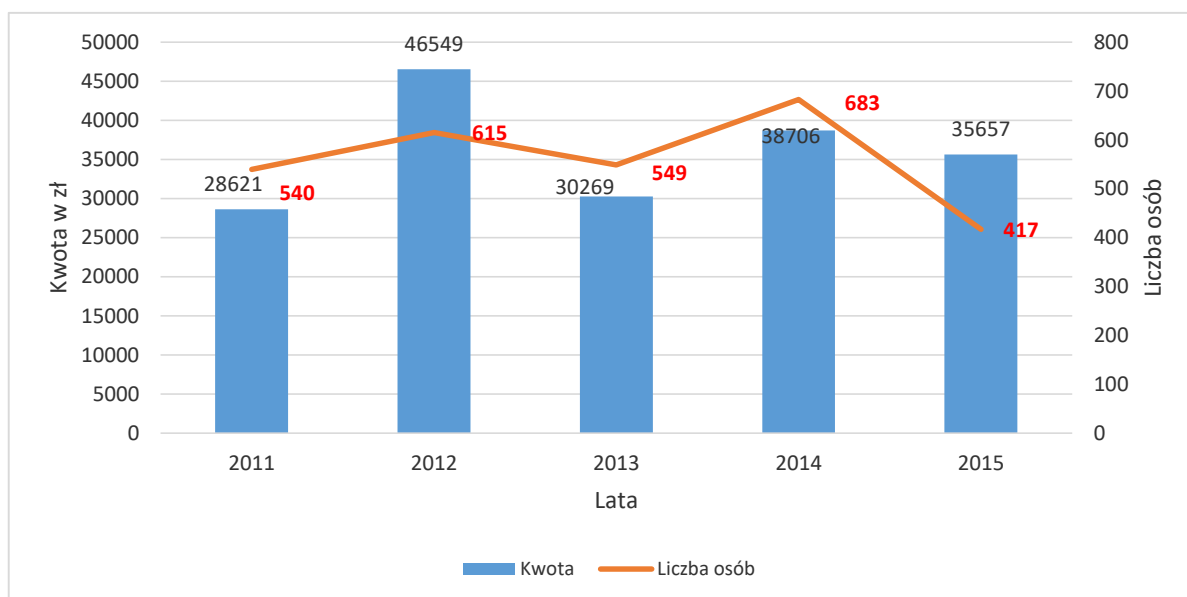
Dofinansowanie do sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych zostaje udzielone organizacjom pozarządowym, zrzeszającym niepełnosprawnych mieszkańców Krosna na organizację spotkań integracyjnych, wycieczek oraz imprez okolicznościowych.

W Krośnie działa 265 organizacji pozarządowych – wśród nich znajduje się kilkanaście, nastawionych przede wszystkim na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych, zarówno dorosłych, jak i dzieci i młodzieży. Należą do nich m.in. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Krośnie, Polski Związek Głuchych – Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia dla Osób niesłyszących w Krośnie, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż, Stowarzyszenie Amazonek w Krośnie, Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Krośnie oraz stowarzyszenia, mające siedzibę Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych: Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Krosno, Polski Związek Niewidomych Oddział Krosno, Polski Związek Emerytów,

Rencistów i Inwalidów Koło w Krośnie czy też Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Krośnie i wiele innych.

W latach 2011-2015 dzięki aktywnej współpracy z organizacjami oraz dofinansowaniem ze środków PFRON w organizowaniu różnych form rehabilitacji społecznej wzięło udział 2 804 osób, co świadczy o tym, że organizacje te czynnie przyczyniają się do aktywizacji społecznej niepełnosprawnych.

Wykres 11. Dofinansowania ze środków PFRON dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w latach 2011-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011-2015

6. OŚWIATA I EDUKACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na terenie miasta Krosna kształceniem specjalnym obejmuje się uczniów, którzy ze względu na swoją niepełnosprawność wymagają stosowania specjalnych metod pracy oraz specjalnej organizacji nauki. Niepełnosprawni to: niewidomi, słabowidzący, niesłyszący, słabosłyszący, niepełnosprawni ruchowo, autystyczni, z zaburzeniami zachowania, upośledzeni umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, upośledzeni umysłowo w stopniu głębokim oraz z niepełnosprawnościami

sprzężonymi. Podstawą do objęcia ucznia kształceniem specjalnym jest orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez publiczne poradnie psychologiczno – pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne. Uczniem niepełnosprawnym jest więc osoba posiadająca orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zobowiązuje do realizacji kształcenia i wychowania w sposób dostosowany do potrzeb oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Celem kształcenia i wychowania jest również usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidacja oraz specjalistyczna pomoc i opieka. Kształcenie specjalne może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach integracyjnych lub szkołach z oddziałami integracyjnymi, szkołach specjalnych lub szkołach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi, a także w ośrodkach specjalistycznych. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Krośnie, jest placówką oświatową miasta Krosna i obejmuje działaniami edukacyjnymi i opiekuńczymi dzieci i młodzież w następujących szkołach:

- 1) Przedszkole Specjalne Nr 12 dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym, znacznym, ze sprzężeniami,
- 2) Szkoła Podstawowa Nr 11 w Krośnie – w oddziałach dzieci młodszych i starszych – klasy I – III i IV – VI (dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z autyzmem),
- 3) Gimnazjum Nr 6 w Krośnie – w klasach I – III (dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z autyzmem),
- 4) Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 7 w Krośnie – w klasach I – III (dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim) aktualnie kształcenie odbywa się w zawodach: ślusarz, krawiec, kucharz, szkoła posiada także uprawnienia do kształcenia w zawodach elektryk i posadzkarz,

- 5) Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Krośnie – w klasach I – III (dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z autyzmem),

Łącznie w w/w szkołach uczy się obecnie 159 niepełnosprawnych uczniów. Nauczanie 6 z nich odbywa się w formie nauczania indywidualnego, realizowanego w ośrodku lub w ich miejscach zamieszkania.

W zakresie przystosowana przedszkoli i szkół dla uczniów niepełnosprawnych wykonano następujące usprawnienia:

Lp.	Jednostka oświatowa	Zakres przystosowania budynku dla osób niepełnosprawnych ruchowo
1.	Przedszkole Miejskie Nr 8	Podjazd dla osób niepełnosprawnych oraz drzwi wejściowe pozwalające na wjazd wózków inwalidzkich
2.	Szkoła Podstawowa Nr 5	Warunki przystosowania dla osób niepełnosprawnych będzie spełniać nowa sala gimnastyczna
3.	Miejski Zespół Szkół Nr 1	WC przy sali gimnastycznej dostosowane dla osób niepełnosprawnych
4.	Miejski Zespół Szkół Nr 3	W budynku zespołu w części przedszkola funkcjonuje winda dla dzieci niepełnosprawnych, natomiast do hali namiotowej jest wjazd oraz toaleta dostosowana dla osób niepełnosprawnych
5.	Miejski Zespół Szkół Nr 4	Podjazd dla osób niepełnosprawnych ruchowo przy segmencie Szkoły Podstawowej Nr 15
6.	Miejski Zespół Szkół Nr 5	Podjazd dla osób niepełnosprawnych ruchowo przy segmencie sportowym
7.	Miejski Zespół Szkół Nr 7	Przedszkole i szkoła przystosowane dla dzieci i uczniów niepełnosprawnych
8.	Miejski Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi	Winda, podjazdy dla wózków inwalidzkich, odpowiednio dostosowane toalety
9.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1	Szkoła przystosowana dla uczniów niepełnosprawnych
10.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2	W przypadku niepełnosprawności ruchowych dotyczących w szczególności porażenia lub deformacji kończyn górnych szkoła spełnia wymogi: posiada szerokie schody, korytarze
11.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3	Szkoła przystosowana dla uczniów niepełnosprawnych
12.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4	Szkoła przystosowana dla uczniów niepełnosprawnych
13.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5	Dla uczniów niepełnosprawnych ruchowo przystosowany jest budynek „C”
14.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Szkoła przystosowana dla uczniów niepełnosprawnych

7. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym osobom, które nie są w stanie same ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera je w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Osoby niepełnosprawne i ich rodziny w większym stopniu niż inne narażone są na wystąpienie trudności materialnych i życiowych. W ramach pomocy społecznej korzystają z pomocy finansowej, rzeczowej, wsparcia psychologów oraz z poradnictwa. Pomoc w wymienionym zakresie świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, wspierając osoby niepełnosprawne w taki sposób, aby mogły one przebywać w swoim miejscu zamieszkania, z rodziną. Jest to istotne nie tylko ze względów psychologicznych, lecz również ekonomicznych - opieka członków rodziny nad osobą niepełnosprawną, w jej miejscu zamieszkania jest optymalną formą pomocy.

Tabela 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2015

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej
2011	1 815
2012	1 926
2013	2 011
2014	1 920
2015	1 649

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie

Niepełnosprawność jako przyczynę kwalifikującą do pomocy społecznej według danych MOPR w Krośnie stwierdzono w 2011 r. – 495 osób, w 2012 r.

– 490 osób, w 2013 r. – 543 osób, w 2014 r. – 536 osób, a w 2015 r. – 535 osób.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie przyznaje osobom niepełnosprawnym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej następujące świadczenia:

1) zasiłki stałe przysługujące osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.

W 2011 r. z w/w zasiłków skorzystało 293 osoby, w 2012 r. – 307 osób, w 2013 r. – 325 osób, w 2014 r. – 339 osób, w 2015 r. – 328 osób,

2) zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności i z powodu długotrwałej choroby.

W 2011 r. z w/w zasiłków skorzystało 165 osób, w 2012 r. – 184 osoby, w 2013 r. – 227 osób, w 2014 r. – 245 osób, w 2015 r. – 264 osoby,

3) zasiłki specjalne celowe - na pokrycie kosztów leczenia lub rehabilitacji.

W 2011 r. z w/w zasiłków skorzystało 327 osób, w 2012 r. – 319 osób, w 2013 r. – 274 osoby, w 2014 r. – 261 osób, w 2015 r. – 214 osób,

4) zwiększona pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności w rodzinie zastępczej.

W 2011 r. z tej formy pomocy skorzystało 9 dzieci, w 2012 r. – 7 dzieci, w 2013 r. – 9 dzieci, w 2014 r. – 6 dzieci, w 2015 r. – 3 dzieci niepełnosprawnych,

5) pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki: w 2011 r. – 1 osoba, w 2012 r. i 2013 r. nie było osób niepełnosprawnych objętych tą formą pomocy, a 2014 r. i 2015 r. – po 1 osobie.

MOPR dokonuje również wypłaty świadczeń dla osób niepełnosprawnych w formie zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, dodatku rehabilitacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego i dodatku opiekuńczego. Wypłatę tych świadczeń w ujęciu kwotowym za okres 2011-2015 przedstawiono poniżej:

Tabela 5. Zasiłki wypłacane osobom niepełnosprawnym w latach 2011-2015

Rok	Ilość świadczeń				
	Zasiłek pielęgnacyjny	Świadczenie pielęgnacyjne	Dodatek rehabilitacyjny	Specjalny zasiłek opiekuńczy	Dodatek opiekuńczy
2011	19 930	1 457	3 274	0	0
2012	20 695	1 900	2 959	0	0
2013	20 431	1 597	2 918	0	0
2014	19 368	1 196	2 623	80	444
2015	17 699	1 077	2 116	325	0

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie

Uwzględniając potrzeby osób w podeszłym wieku, obłożnie chorych i niepełnosprawnych, które wymagają pomocy w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, świadczone są usługi opiekuńcze w środowisku zamieszkania, które umożliwiają podtrzymywanie sprawności ruchowej, intelektualnej a także aktywność społeczną. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych świadczonych w domu na przestrzeni minionych pięciu lat wykazuje tendencję wzrostową.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2011-2015

Rok	Zadania zlecone	Zadania własne
2011	27	133
2012	27	122
2013	35	121
2014	47	132
2015	45	146

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie

W sytuacjach, kiedy osoba wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności i nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, jeśli nie można zapewnić tej osobie niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, bądź jeśli uzasadnia to sytuacja życiowa (materialna, rodzinna, mieszkaniowa), wówczas Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie kieruje i umieszcza osoby w domach pomocy społecznej.

W latach 2011-2015 MOPR w Krośnie realizował projekt, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Uczestnikami projektu były m. in. osoby niepełnosprawne, będące jednocześnie bezrobotnymi lub nieaktywnymi

zawodowo, mieszkańcami miasta Krosna, korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej. Niepełnosprawni w ramach projektu objęci byli usługami doradcy zawodowego, psychologa oraz brali udział w różnego rodzaju szkoleniach zawodowych. Osoby biorące udział w projekcie objęte były także pracą socjalną i wsparciem finansowym w postaci zasiłków celowych. Liczba osób niepełnosprawnych będących uczestnikami projektu kształtowała się następująco:

Rok	Ilość osób	Kwota wydatkowana
2011	10 osób (3 kobiety, 7 mężczyzn)	23 693,50
2012	10 osób (5 kobiet, 5 mężczyzn)	43 872,00
2013	6 osób (2 kobiety, 4 mężczyzn)	28 838,00
2014	10 osób (6 kobiet, 4 mężczyzn)	241 785,41
2015	15 osób (12 kobiet, 3 mężczyzn)	25 486,25

2) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla Miasta Krosna i Powiatu Krośnieńskiego w Krośnie

Zespół mieści się przy ul. Legionów 8, działa jako pierwsza instancja i orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo na wniosek ośrodka pomocy społecznej i wydaje orzeczenia o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności i o wskazaniach do ulg i uprawnień.

Orzeczenie o niepełnosprawności zespół orzekający wydaje osobie, która nie ukończyła 16 roku życia, na wniosek wniesiony przez przedstawiciela ustawowego dziecka. Natomiast zespół wydaje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności osobie, która ukończyła 16 rok życia na wniosek wniesiony przez osobę zainteresowaną lub jej przedstawiciela ustawowego.

Orzeczenie o wskazaniach do ulg i uprawnień zespół orzekający wydaje osobie, która ukończyła 16 rok życia i posiada jedno z następujących orzeczeń:

- ważne orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o: całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji; całkowitej niezdolności do pracy; częściowej niezdolności do pracy,

- ważne orzeczenie organu rentowego (ZUS, MSWiA, MON), wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów,
- ważne, wydane przed dniem 1 stycznia 1998 r. orzeczenie KRUS o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Za pośrednictwem Powiatowego Zespołu osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o wydanie karty parkingowej. Wydawana jest na okres 5 lat dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności oraz dla osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 16 roku życia mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

3) Domy Pomocy Społecznej

Dom pomocy społecznej to placówka świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Na terenie miasta Krosna funkcjonują dwie tego typu placówki. Pierwsza z nich to **Dom Pomocy Społecznej Nr 1 „Rodzinne Gniazdo” przy ul. Żwirki i Wigury 4a**, liczący 88 miejsc statutowych, w tym dla osób w podeszłym wieku 63 miejsc i dla osób przewlekłe somatycznie chorych 25 miejsc. To placówka stałego pobytu, przeznaczona dla osób wymagających stałej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, mających problemy w codziennym funkcjonowaniu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie domowych usług opiekuńczych. Na terenie Domu prowadzone są zajęcia relaksacyjne, różne formy terapii a także rehabilitacja ruchowa. Ponadto mieszkańcy mają zapewnioną pomoc psychologiczną i prawną. Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2016 r. wyniósł 2 997,50 zł.

Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Krośnie „Promyk Nadziei” przy ul. Kletówki 7, liczy 42 miejsca statutowe. Zadaniem domu jest świadczenie całodobowej opieki i wsparcia dla osób przewlekłe psychicznie chorych, osób w podeszłym wieku oraz dorosłych osób niepełnosprawnych obojga płci. Nadrzędnym celem Domu jest udzielanie kompleksowej opieki oraz wsparcia

jego mieszkańcom poprzez tworzenie ciepłej, domowej atmosfery, zapewnienie usług opiekuńczych, usług wspomagających umożliwienie rozwoju psychospołecznego, integrację ze środowiskiem, a także pomoc w adaptacji w nowym środowisku. Mieszkańcy mogą brać udział w zajęciach z zakresu terapii zajęciowej, a także w zajęciach z zakresu rehabilitacji społecznej m. in. zajęcia ruchowe, terapeutyczne, spotkania z psychologiem oraz zajęcia przygotowujące do podjęcia zatrudnienia. Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2016 r. wyniósł 3 590,82 zł.

4) Środowiskowy Dom Samopomocy

Na terenie miasta Krosna funkcjonują dwa takie domy. Pierwszy z nich to **Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Kletówki 7A**, który funkcjonuje od października 2002 roku. Placówka jest dziennym ośrodkiem wsparcia typu A, B i C dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonymi umysłowo. Dysponuje 43 miejscami statutowymi. Celem działalności ŚDS jest świadczenie usług osobom z zaburzeniami psychicznymi, które nie wymagają leczenia szpitalnego poprzez zajęcia z trenerami w wielu dziedzinach. Są to między innymi treningi funkcjonowania w codziennym życiu, trening kształtowania umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania podstawowych problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego w tym rozwijanie zainteresowań, a także poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w zakupie leków, w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia, terapię ruchową w tym zajęcia sportowe, turystykę i rekreację.

Drugi, to **Środowiskowy Dom Samopomocy typu B przy ul. Hallera 6/4** prowadzony od grudnia 2012 r przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Krośnie. ŚDS jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla 27 osób niepełnosprawnych intelektualnie, uczestników obojga płci, cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych, w tym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz

ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, którzy ukończyli 18 rok życia. Obecnie na terenie placówki przebywa 22 osoby z miasta Krosna oraz 5 osób z powiatu krośnieńskiego. Głównym celem działalności Domu jest wspieranie uczestników i ich rodzin w zakresie kompensowania skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego i umożliwienie tym osobom funkcjonowania w naturalnym środowisku społecznym. Źródłem finansowania obydwu domów są środki publiczne przekazywane przez Wojewodę Podkarpackiego za pośrednictwem Gminy Miasto Krosno.

5) Warsztat Terapii Zajęciowej

Na terenie miasta Krosna funkcjonuje **Warsztat Terapii Zajęciowej** przy ul. Grodzkiej 45. Warsztat działa od 1 stycznia 1993 r. i jest prowadzony przez organizację pozarządową. Jest to wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca 45 osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Działalność WTZ finansowana jest ze środków PFRON i środków Gminy Krosno w podziale 90% kosztów PFRON, 10% kosztów Gmina Krosno i powiatów, w których zamieszkują uczestnicy terapii zajęciowej w Warsztacie.

6) Zakład Aktywności Zawodowej

Od 2014 r. na terenie miasta funkcjonują dwa Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ), które zatrudniają osoby z upośledzeniem umysłowym, autyzmem lub chorobą psychiczną. Zakład Aktywności Zawodowej nr 1 znajduje się przy ul. Armii Krajowej 3, natomiast Zakład Aktywności Zawodowej nr 2 przy ul. Bohaterów Westerplatte 2a. Organem prowadzącym jest Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Krośnie.

Zakłady zatrudniają łącznie 72 osoby, w tym 55 osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym. Zakłady prowadzą działalność obejmującą 4 działy produkcyjno-usługowe z zakresu

gastronomii, pielęgnacji terenów zielonych i porządkowania, prowadzenie pralni wodnej, produkcji ekologicznych podpalek do grilla i kominka oraz konfekcjonowania.

7) Centrum Integracji Społecznej

Centrum Integracji Społecznej, mieszczące się przy ul. Grodzkiej 10 funkcjonuje od 1.12.2013 r. Jednostka ma możliwość przyjmowania do uczestnictwa osób długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych, zamieszkałych na terenie miasta Krosna. W związku z możliwością przyjmowania osób niepełnosprawnych w charakterze uczestników reintegracji społecznej i zawodowej, siedziba CIS, w której organizowane są zajęcia, dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na przestrzeni swojej działalności do dnia 12.10.2016 r. w reintegracji społecznej i zawodowej prowadzonej przez CIS w Krośnie uczestniczyło łącznie 8 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Uczestnik	Przedział wiekowy	Okres uczestnictwa	Stopień niepełnosprawności
1	55-60 lat	08.01.2014 r. – 30.06.2015 r.	Umiarkowany
2	55-60 lat	08.01.2014 r. – 31.03.2015 r.	Lekki
3	30-35 lat	08.01.2014 r. – 07.01.2015 r.	Lekki
4	30-35 lat	14.03.2014 r. – 22.10.2014 r.	Lekki
5	50-55 lat	01.03.2015 r. – 31.08.2016 r.	Umiarkowany
6	45-50 lat	01.03.2015 r. – 29.02.2016 r.	Lekki
7	45-50 lat	01.12.2015 r. – nadal	Lekki
8	25-30 lat	23.05.2016 r. – nadal	Lekki

Źródło: dane Centrum Integracji Społecznej w Krośnie

Uczestnicy CIS objęci są specjalistycznym programem reintegracji społecznej i zawodowej, obejmującym następujące działania: zajęcia z psychologiem – terapeutą, wsparcie pracownika socjalnego, profesjonalne zajęcia z doradcą zawodowym, kurs komputerowy, szkolenia umożliwiające nabywanie nowych kwalifikacji oraz zajęcia integrujące i aktywizujące społecznie, turystycznie i kulturalnie.

8) Organizacje pozarządowe

Działania realizowane przez instytucje publiczne uzupełniane są przez aktywność organizacji pozarządowych, które zajmują się wspieraniem osób niepełnosprawnych. Wśród tych organizacji można wyróżnić grupę najbardziej aktywnych podmiotów zaprezentowanych poniżej:

- **Polski Związek Głuchych Koło w Krośnie**

Związek obejmuje w swoim zakresie miasto Krosno oraz trzy sąsiadujące powiaty. Jego priorytetowym celem jest zrzeszanie osób niesłyszących i z wadą słuchu, dzięki czemu bardziej efektywne stają się działania, zapewniające im wsparcie społeczne, wyrównywanie szans oraz likwidację barier w komunikowaniu się i dostępie do informacji. Związek prowadzi liczne zajęcia grupowe, m.in. warsztaty psychologiczne, szkolenia dotyczące zdrowego stylu życia, organizuje też wycieczki kulturalne, edukacyjne i krajoznawcze, rajdy turystyczne oraz zajęcia sportowe.

- **Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Krośnie**

Działalność statutowa Stowarzyszenia opiera się na wykonywaniu działań na rzecz poprawy sytuacji prawnej, ekonomicznej i zdrowotnej osób chorych na cukrzycę. W ramach swoich celów statutowych organizacja prowadzi edukację diabetologiczną wśród chorych oraz społeczności lokalnej, integrując środowisko diabetyków oraz ich sympatyków poprzez organizację spotkań, wspólnego wypoczynku, sportu, zabawy i uroczystości jubileuszowych. Stowarzyszenie skupia się na udzielaniu pomocy i wszelkich niezbędnych informacji diabetykom oraz ich rodzinom, jak również reprezentowaniu ich interesów wobec różnych instytucji.

- **Polski Związek Niewidomych Oddział w Krośnie**

Związek zrzesza osoby niepełnosprawne z terenu miasta Krosna oraz powiatu krośnieńskiego. Kładzie zdecydowany nacisk na działania, mające na celu społeczną integrację osób niewidomych i słabowidzących, ich rehabilitację oraz ochronę interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych. Organizuje imprezy integracyjne, wycieczki, zawody sportowe

oraz szkolenia rehabilitacyjne, dzięki którym osoby te uzyskują większą samodzielność i motywację do podejmowania różnorodnych działań.

- **Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział Terenowy w Krośnie**

Celem działania stowarzyszenia jest pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, wyrównywanie ich szans w społeczności lokalnej, profilaktyka niepełnosprawności oraz ochrona i promocja zdrowia wśród osób niepełnosprawnych. Ponadto, organizacja aktywnie działa w kwestii upowszechniania rekreacji i rehabilitacji ruchowej, jak również rozwoju kultury i sztuki osób niepełnosprawnych. Organizuje liczne spotkania integracyjne, wycieczki tematyczne oraz uroczystości jubileuszowe. Zajmuje się również promocją i organizacją wolontariatu na rzecz osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz promocją zatrudnienia i aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych, pozostających bez pracy lub zagrożonych zwolnieniem z pracy.

- **Stowarzyszenie Amazonek w Krośnie**

Organizacja skupia kobiety z terenu miasta Krosna i powiatu krośnieńskiego, dotknięte problemem nowotworowym. Propaguje działania, dotyczące szeroko pojętej profilaktyki zdrowotnej poprzez kampanie w mediach, organizowanie spotkań informacyjnych z lekarzami i prelekcje w szkołach ponadgimnazjalnych oraz publikacje w mediach. Stowarzyszenie podejmuje również działania, mające na celu integrację samych Amazonek poprzez spotkania okolicznościowe, wycieczki i pielgrzymki.

- **Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu**

Celem stowarzyszenia jest zapewnienie pomocy i opieki dzieciom z wadami słuchu, współdziałanie ze szkołami, przedszkolami i innymi placówkami w celu ułatwienia dzieciom i ich rodzicom uzyskania możliwości odpowiedniej rehabilitacji. Ponadto organizacja prowadzi stacjonarną rehabilitację dzieci i młodzieży oraz szkoli nauczycieli i terapeutów, pracujących w miejskich placówkach oświatowych.

- **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Krośnie**

Stowarzyszenie działa na rzecz wyrównywania szans osób z upośledzeniem umysłowym, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieraniu ich rodzin. Stowarzyszenie w ramach statutowej działalności nieodpłatnej prowadzi 5 placówek pobytu dziennego: Ośrodek Wczesnej Interwencji, Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy, Warsztat Terapii Zajęciowej, 2 Środowiskowe Domy Samopomocy. Ponadto prowadzone są stałe formy rehabilitacji, tj. Trening mieszkalnictwa (korzysta 50 osób niepełnosprawnych) oraz Świetlica Terapeutyczna (korzysta 20 osób niepełnosprawnych). Ogółem liczba osób objętych powyższymi usługami w roku 2014 wyniosła 593, a w roku 2015 – 631.

- **Stowarzyszenie Pomocy Chorym Psychicznie i ich Rodzinom im. św. Walentego w Krośnie**

Stowarzyszenie Pomocy Chorym Psychicznie i ich Rodzinom im. św. Walentego przy ul. Grodzkiej 45 w Krośnie ma na celu zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oparcia społecznego pozwalającego im na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną.

- **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Krośnie**

Stowarzyszenie pomaga dzieciom przewlekle chorym i niepełnosprawnym, z rodzin z problemami uzależnień, z rodzin wielodzietnych, w trudnej sytuacji materialnej, osieroconym i porzuconym, potrzebującym pomocy. W ramach swojej działalności prowadzi klub środowiskowy oraz Rodzinny Ośrodek Wsparcia Terapii i Opieki w ramach którego funkcjonuje Rzecznik Praw Dziecka, dzięki któremu możliwa jest szczegółowa pomoc prawna, prowadzenie mediacji w spornych sytuacjach rodzinnych oraz interwencji w przypadku naruszania praw dziecka. Organizuje

turnusy rehabilitacyjne, resocjalizacyjne, letnie i zimowe kolonie zdrowotne, liczne spotkania integracyjne i okolicznościowe.

- **Polski Komitet Pomocy Społecznej**

Misją organizacji jest niesienie fachowej pomocy, udzielanie materialnego i organizacyjnego wsparcia ludziom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, w szczególności starszym, niepełnosprawnym, chorym, biednym, bezdomnym, samotnym i opuszczonym. Organizacja wykonuje swoje statutowe działania poprzez świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych, dożywianie, pomoc rzeczową (dary w naturze) oraz pomoc finansową z formie datków i darowizn od ludzi dobrej woli.

- **Polski Czerwony Krzyż – Zarząd Rejonowy**

Najważniejszymi działaniami PCK są: pomoc socjalna, organizacja i promocja honorowego krwiodawstwa, prowadzenie grup wolontariuszy i promocja zdrowia, świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych zwłaszcza poprzez opiekę nad chorymi z zaburzeniami psychicznymi oraz pozostającymi w domu. Angażuje się w liczne akcje i obejmuje pomocą i edukacją prozdrowotną dzieci i młodzież, zabezpiecza od strony ratunkowo – medycznej różnego rodzaju imprezy oraz organizuje na terenie Krosna honorowe krwiodawstwo.

- **Fundacja Pierwsza Pomoc w Krośnie**

Celem Fundacji jest wszelkiego rodzaju pomoc w zakresie leczenia, rehabilitacji, aktywności społecznej oraz wypoczynku osób chorych i niepełnosprawnych. Swoje cele realizuje poprzez takie działania jak: dofinansowanie kosztów leczenia, upowszechnianie wiedzy o niepełnosprawności poprzez organizację szkoleń, spotkań bądź wyjazdów, które mają na celu reintegrację osób wykluczonych społecznie. Fundacja jest również organizatorem zbiórek pieniędzy, które są przekazywane na pokrycie kosztów leczenia bądź zakup odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego dla swoich podopiecznych.

- **Fundacja 21**

Fundacja 21 została powołana z inicjatywy rodziców dzieci z wadą genetyczną znaną jako zespół Downa, która ma za zadanie edukować i rehabilitować. Swoją działalność Fundacja rozpoczęła od stworzenia ośrodka terapeutycznego, w którym dzieci mogą uzyskać pomoc ze strony różnych terapeutów: logopedy, neurologopedy, psychologa, pedagoga specjalnego, muzykoterapeuty, dogoterapeuty. Fundacja poprzez swoje działania ma na celu przygotowanie dzieci do jak najbardziej samodzielnego życia w dorosłym świecie, nie zapominając o objęciu opieką całych rodzin. Zamiarem Fundacji 21 jest również wspieranie rozwoju wiedzy i umiejętności w dziedzinach istotnych z punktu widzenia leczenia i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.

III. ANALIZA SWOT DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Analiza SWOT jest metodą badawczą wykorzystywaną do konstrukcji dokumentów strategicznych i programowych. Pozwala na ocenę całości projektu ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych, jak również do szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. Analiza SWOT polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy:

- S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę badanego obszaru,
- W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- O (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W Programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 - 2022 zastosowano analizę SWOT jako narzędzie identyfikacji i usystematyzowania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń obszaru dotyczącego sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie miasta Krosna.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zaangażowanie władz miasta w problematykę osób niepełnosprawnych ✓ Aktywna współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ Rozwinięty system usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w domu ✓ Wystandaryzowana sieć instytucji pomocowych i wspierających dla osób niepełnosprawnych ✓ Funkcjonowanie szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych na każdym etapie kształcenia ✓ Rozwój infrastruktury przyjaznej osobom niepełnosprawnym poprzez likwidację barier ✓ Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej, urzędu miasta i jednostek organizacyjnych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak mieszkań wspieranych dla osób niepełnosprawnych ✓ Brak asystentów osób niepełnosprawnych, ✓ Niewystarczające rozwiązanie problemu barier funkcjonalnych i urbanistycznych w budynkach użyteczności publicznej ✓ Słabe zaangażowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie w działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych ✓ Niska świadomość osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień ✓ Niewystarczające zaangażowanie środowiska rodzinnego w działalność pomocową i aktywizującą na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ Niewystarczająca oferta dla osób niepełnosprawnych mająca na celu zwiększenie ich aktywności w życiu publicznym ✓ Niedostateczne wykorzystanie potencjału wolontariatu w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć skierowanych do osób niepełnosprawnych ✓ Upowszechnianie aktywnych postaw społecznych wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością, ✓ Wzrost świadomości i lobbingu na rzecz problemów dotyczących osoby niepełnosprawne ✓ Promowanie i rozwój ekonomii społecznej ✓ Współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wzrost liczby osób niepełnosprawnych ✓ Mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych ✓ Brak wiedzy wśród pracodawców w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych ✓ Uzależnienie osób niepełnosprawnych od różnych form pomocy społecznej ✓ Skomplikowane procedury pozyskiwania środków Unii Europejskiej ✓ Niestabilność przepisów prawa

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

GŁÓWNY CEL PROGRAMU: AKTYWIZACJA I WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

CEL STRATEGICZNY 1: ZAPEWNIENIE DOSTĘPU OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM DO UDZIAŁU W ŻYCIU PUBLICZNYM

CEL OPERACYJNY 1: PRZEWYCIĘŻENIE BARIER OGRANICZAJĄCYCH PEŁNY UDZIAŁ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŻYCIU PUBLICZNYM

Kierunki działań:

1. Promowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, w budynkach zbiorowego zamieszkania.
2. Wspieranie działań w likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
3. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych.
4. Dostosowanie tworzonych mieszkań wspieranych dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
5. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
6. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
7. Podejmowanie działań w celu ułatwienia komunikacji osób niepełnosprawnych z Urzędem Miasta Krosna, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.
8. Zwiększenie dostępu do pełnego i aktywnego udziału w życiu kulturalnym, sportowym, turystycznym.

CEL OPERACYJNY 2: POSZERZENIE OFERTY ZWIĘKSZAJĄCEJ AKTYWNOŚĆ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŻYCIU PUBLICZNYM

Kierunki działań:

1. Rozwijanie usług społecznych na rzecz niepełnosprawnych seniorów poprzez utworzenie dziennego domu pomocy dla osób niepełnosprawnych.
2. Wspieranie działań w tworzeniu infrastruktury do spędzania wolnego czasu przez osoby niepełnosprawne.
3. Inspirowanie działań zmierzających do pełnego i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sporcie, rekreacji i turystyce – popularyzacja aktywnych form życia.
4. Wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych w imprezach, zawodach, wyjazdach, festynach, wycieczkach.
5. Inicjowanie działań zmierzających do wydania przewodników lub informatorów dla osób niepełnosprawnych o możliwościach aktywnego udziału w życiu kulturalnym, sporcie, rekreacji i turystyce regionu.
6. Popularyzacja osiągnięć kulturalnych, sportowych, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
7. Uwzględnienie udziału osób niepełnosprawnych w programach polityki zdrowotnej realizowanych na rzecz mieszkańców Krosna.

Oczekiwane rezultaty:

1. Wzrost udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym.
2. Samodzielne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w środowisku.
3. Wzmocnienie sprawności fizycznej i/lub psychicznej osób niepełnosprawnych.
4. Ograniczenie skutków niepełnosprawności.
5. Zwiększenie sprawności funkcjonalnej i aktywności życiowej osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.
6. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełniejszej oferty spędzania wolnego czasu.

7. Poszerzenie dostępu dla osób z niepełnosprawnością do życia społecznego, sportowego, turystycznego i kulturalnego.

Realizatorzy Programu: Urząd Miasta Krosna, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie.

Partnerzy: Administracja rządowa, jednostki i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

CEL STRATEGICZNY 2: PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Kierunki działań:

1. Kontynuowanie działań pełnomocnika Prezydenta ds. osób niepełnosprawnych.
2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych.
4. Wsparcie psychologiczne, prawne i poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.
5. Inicjowanie spotkań i konferencji podejmujących problematykę osób niepełnosprawnych.
6. Promowanie i wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
7. Szkolenie wolontariuszy w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym oraz integracja niepełnosprawnych poprzez włączanie ich do grup wolontariatu.
8. Stworzenie warunków i możliwości osobom niepełnosprawnym do kontaktów ze środowiskiem społecznym w okresie rehabilitacji.

9. Zapewnienie i dostarczenie środków kompensujących utratę danej funkcji fizycznej organizmu, w tym zwłaszcza środków technicznych, m. in. sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
10. Podejmowanie działań w celu upowszechnienia dostępu osób niepełnosprawnych do edukacji.
11. Promowanie placówek edukacyjnych, dostosowanych do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej wśród rodziców.
12. Inicjowanie, organizacja i finansowanie profilaktyki zdrowotnej - badań przesiewowych dla dzieci niepełnosprawnych w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym.
13. Dostosowanie obiektów przedszkolnych i szkolnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
14. Podejmowanie działań, umożliwiających dostęp do placówek edukacyjnych poprzez likwidowanie barier transportowych i organizowanie indywidualnego dowozu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Oczekiwane rezultaty:

1. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych prowadzących samodzielne życie społeczne i zawodowe.
2. Wzrost wiedzy osób niepełnosprawnych na temat przysługujących im praw oraz form pomocy.
3. Rozszerzenie i zwiększenie form pomocy kierowanej do osób niepełnosprawnych.
4. Upowszechnianie rozwiązań służących aktywizacji, integracji społecznej i zawodowej oraz wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych.
5. Rozwój współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi statutowo realizującymi zadania w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych, a organizacjami pozarządowymi.

Realizatorzy Programu: Urząd Miasta Krosna, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie, szkoły, placówki oświatowe.

Partnerzy: Administracja rządowa, jednostki i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

CEL STRATEGICZNY 3: WSPARCIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Kierunki działań:

1. Wprowadzenie ułatwień w podjęciu pracy przez osoby niepełnosprawne dzięki programom PFRON.
2. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów.
3. Udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia.
4. Informowanie pracodawców w zakresie możliwości pozyskania odpowiednich pracowników.
5. Pozyskiwanie partnerów w procesie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
6. Doradztwo ekonomiczno-prawne dla osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej.
7. Realizacja zadań z zakresu szkolenia, staży, przygotowania zawodowego i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych w celu zaktywizowania zawodowego.
8. Przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.
9. Udzielanie dofinansowania do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na kontynuowanie działalności gospodarczej.

10. Zwrot kosztów utworzenia, przystosowania stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń i urządzeń do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu.
11. Współpraca z jednostkami zajmującymi się rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych.
12. Szkolenie osób niepełnosprawnych przez pracodawców.
13. Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze źródeł zewnętrznych.
14. Umożliwianie aktywności zawodowej oraz łatwego powrotu na rynek pracy osobom, które nabyły niepełnosprawność.
15. Pozyskanie środków pozabudżetowych na działania mające na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.
16. Rozwijanie systemu informacji o ofercie z zakresu rehabilitacji zawodowej.
17. Kierowanie na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia.
18. Aktywizacja osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w Centrum Integracji Społecznej w Krośnie.

Oczekiwane rezultaty:

1. Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
2. Nowe miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych utworzone przez pracodawców oraz przez osoby niepełnosprawne.
3. Zwiększenie konkurencyjności osób niepełnosprawnych na rynku pracy.
4. Zwiększenie liczby dorosłych osób niepełnosprawnych posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe lub podnoszących kwalifikacje.
5. Zwiększenie dostępu dla osób niepełnosprawnych do szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, usług z zakresu doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, staży, przygotowania zawodowego dorosłych, a także pozostałych form aktywizacji zawodowej.

6. Zwiększenie świadomości pracodawców co do zakresu możliwości i form subsydiowanego zatrudniania osób niepełnosprawnych.
7. Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w poszukiwaniu pracy.

Realizatorzy Programu: Urząd Miasta Krosna, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie.

Partnerzy: Administracja rządowa, jednostki i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe.

CEL STRATEGICZNY 4: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Kierunki działań:

1. Propagowanie odpowiedniego stylu życia nastawionego na aktywność fizyczną, odpowiedni sposób odżywiania, ograniczenie palenia tytoniu, ograniczenie spożywania alkoholu.
2. Wspieranie tworzonych przez organizacje pozarządowe ośrodków wsparcia: środowiskowych domów samopomocy, mieszkań wspieranych, hosteli, ośrodków interwencji kryzysowych.
3. Rozszerzanie zakresu kształcenia i doksztalcania kadry pomocy społecznej w zakresie problemów osób niepełnosprawnych.
4. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób ze środowiskiem lokalnym.
5. Inicjowanie rozwoju usług pielęgnacyjno-rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.
6. Inicjowanie tworzenia sprawnego systemu wsparcia socjalnego poprzez pomoc w uzyskiwaniu świadczeń.
7. Inicjowanie działań w formie pracy socjalnej na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, akceptacji przez rodzinę, najbliższe otoczenie i przez społeczeństwo, niezależnie od rodzaju i stopnia niepełnosprawności.

8. Podejmowanie działań na rzecz upowszechniania potrzeby wczesnej rehabilitacji i rozwoju usług rehabilitacyjnych.
9. Rozwój poradnictwa medycznego, psychologicznego, socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
10. Realizowanie działań związanych z likwidacją barier.
11. Likwidacja barier komunikacyjnych oraz inspirowanie działań w celu ułatwienia osobom niepełnosprawnym samodzielnego poruszania się na terenie miasta oraz dostępu do publicznych środków komunikacji.
12. Wspieranie działań zmierzających do wprowadzenia usług asystenta osoby niepełnosprawnej.
13. Propagowanie idei tworzenia zawodowych specjalistycznych rodzin zastępczych dla dzieci niepełnosprawnych.
14. Współpraca z rodzinami opiekującymi się dziećmi niepełnosprawnymi oraz niepełnosprawnymi usamodzielnionymi wychowankami rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.
15. Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez aktywizację społeczną w Centrum Integracji Społecznej w Krośnie.

Oczekiwane rezultaty:

1. Zwiększenie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie korzyści płynących ze zdrowego stylu życia.
2. Poszerzenie oferty pomocowej jednostek pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
3. Zwiększenie otwartości społeczności lokalnej na problemy wynikające z wykluczenia społecznego.
4. Zwiększenie dostępu dla osób niepełnosprawnych do specjalistycznej pomocy.
5. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym skutecznej rehabilitacji i integracji społecznej poprzez udział w turnusach rehabilitacyjnych.
6. Zwiększenie samodzielności i aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

7. Wzrost rodzinnych form opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Realizatorzy Programu: Urząd Miasta Krosna, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, organizacje pozarządowe.

Partnerzy: Administracja rządowa, jednostki i instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI KIERUNKÓW DZIAŁAŃ:

- 1) liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze środków PFRON na rehabilitację społeczną,
- 2) liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze środków PFRON na rehabilitację zawodową,
- 3) liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla Miasta Krosna i Powiatu Krośnieńskiego w Krośnie dla osób niepełnosprawnych,
- 4) liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze zorganizowanych środowiskowych form wsparcia, w tym Zakładu Aktywności Zawodowej, Warsztatu Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy.

V. SPOSÓB FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania wynikające z Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017 – 2022 finansowane będą z budżetu Gminy Miasto Krosno, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z pozyskanych środków pozabudżetowych.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitorowanie i ocena jego realizacji. Systematyczne zbieranie oraz analizowanie ilościowych i jakościowych danych dotyczących poszczególnych działań realizowanych w ramach celów strategicznych i operacyjnych pozwoli

na bieżące monitorowanie stopnia ich wykonania oraz wprowadzenie ewentualnych zmian.

Dane do monitoringu pozyskiwane będą przez Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta Krosna od realizatorów odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych działań. Informacja na temat stopnia i sposobu realizacji Programu przekazywana będzie Radzie Miasta Krosna.

VII. ZAKOŃCZENIE

Każda osoba powinna mieć poczucie, że jest pełnoprawnym członkiem społeczności lokalnej. Potrzeby wszystkich grup społecznych mają takie samo znaczenie i powinny stanowić podstawę rozwoju i planowania działalności społeczeństwa na rzecz wszystkich swoich członków. To samorząd lokalny jest odpowiedzialny za zapewnienie mieszkańcom z niepełnosprawnością możliwości korzystania z praw, które im przysługują. Są to m.in.: prawo do nauki i uczestnictwa w szkoleniach, prawo do pracy odpowiedniej do rodzaju i stopnia niepełnosprawności, prawo do świadczeń z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, prawo do uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym społeczności itp.

W życiu osoby niepełnosprawnej na plan pierwszy w procesie socjalizacji wysuwają się instytucje wychowawcze oraz miejsca, w których osoba podejmuje aktywność zawodową. Coraz większego znaczenia nabiera też umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach, które występują w życiu każdej osoby dorosłej. Pomoc udzielana osobie niepełnosprawnej winna obejmować pokonywanie barier społecznych utrudniających podjęcie przez tę osobę normalnej aktywności społecznej.

Realizacja Miejskiego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2017-2022 zakłada integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem oraz poprawę warunków i jakości ich życia. Istotne znaczenie w tym względzie będzie miała współpraca instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Ważna będzie także aktywna postawa osób

niepełnosprawnych i ich rodzin. Zaplanowane działania dążą do skuteczniejszego rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych.

VIII. SPISY I INDEKSY

Spis tabel:

- Tabela 1. Ilość osób korzystających ze świadczeń w zakresie profilaktyki zdrowotnej dla mieszkańców miasta Krosna w latach
- Tabela 2. Środki, przeznaczone na rehabilitację zawodową niepełnosprawnych mieszkańców Krosna w latach 2011-2015
- Tabela 3. Środki, przeznaczone na zakup wyrobów medycznych i sprzętu rehabilitacyjnego niepełnosprawnych mieszkańców Krosna w latach 2011-2015
- Tabela 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2015
- Tabela 5. Zasiłki wypłacane osobom niepełnosprawnym w latach 2011-2015
- Tabela 6. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2011-2015

Spis wykresów:

- Wykres 1. Mieszkańcy Krosna według wieku w 2015 roku
- Wykres 2. Orzeczone stopnie niepełnosprawności wśród mieszkańców Krosna w latach 2011-2015
- Wykres 3. Rodzaje niepełnosprawności wśród mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku
- Wykres 4. Struktura wieku niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku
- Wykres 5. Poziom wykształcenia niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w 2015 roku
- Wykres 6. Sytuacja zawodowa niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna
- Wykres 7. Zakres dofinansowań w latach 2012-2015
- Wykres 8. Dofinansowanie uczestnictwa niepełnosprawnych mieszkańców miasta Krosna w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2011-2015
- Wykres 9. Dofinansowania do likwidacji barier dla osób niepełnosprawnych w latach 2011-2015
- Wykres 10. Dofinansowania ze środków PFRON dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w latach 2011-2015
- Wykres 11. Dofinansowania ze środków PFRON dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w latach 2011-2015

Spis źródeł:

1. Bank danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego
2. Bank danych lokalnych (NSP 2011)
3. Dane Głównego Urzędu Statystycznego za 2015 rok (rocznik statystyczny 2015 oraz BAEL 2015)

4. Sprawozdania z Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2011 - 2015
5. Dane Urzędu Miasta Krosna w latach 2010 - 2015
6. Opracowania własne na podstawie sprawozdań finansowych do PFRON za lata 2011 - 2015
7. Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie za lata 2011 – 2015
8. Dane Centrum Integracji Społecznej w Krośnie